

INSTITUT FOR PLANTEPATOLOGI

Månedsoversigt over plantesygdomme

536. Juli 1982

Vejret var i begyndelsen af juli måned ret køligt, men fra omkring d. 12. lå temperaturen langt over normalen. Nedbørsmæssigt var juli 1982 fattig på regn.

Temperaturen. De enkelte ugers middeltemperaturer blev med normalen i (): 14,8 (15,8), 16,0 (16,2), 18,6 (16,5), 17,1 (16,6), 18,1 (16,7).

Nedbøren faldt som nævnt sparsomt i hele juli måned. Hovedparten af nedbøren faldt i ugen d. 29/6-5/7. I de sidste 14 dage af juli forekom der så godt som ikke nedbør. For Jylland-Øerne faldt der i juli måned kun 33 mm mod normalt 74 mm. Fordelingen i de enkelte amtskommuner blev med normalen i (): Nordjylland 33 (72), Viborg 43 (77), Århus 29 (72), Vejle 30 (79), Ringkøbing 49 (80), Ribe 31 (82), Sønderjylland 35

(80), Jylland i alt 36 (77), Fyn 39 (66), Vestsjælland 17 (65),
Frederiksborg-København-Roskilde 23 (73), Storstrømmen 28
(68), Øerne i alt 27 (68) og Bornholm 13 (60).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER

KORN OG GRÆS

Sterile kerner. I flere vårbygmarker er der, umiddelbart efter skridningen, også i 1982 iagttaget aks, hvor en enkelt eller flere kerner ikke har udviklet sig. I enkelte tilfælde har der været tale om ret mange kerner i hvert aks, som ikke blev udviklet, og hvor årsagen var stråforkortning. I flere tilfælde var det kun en del af marken, som blev stråforkortet. Det var kun i den behandlede del, at de sterile kerner fandtes, hvori- mod der ikke forekom nogen i den ubehandlede del.

Meldug (*Erysiphe graminis*) har i vintersædmarkerne optrådt med ret udbredte, men fortrinsvis kun svage angreb.

I vårbygmarkerne bedømmes angrebene som almindelig ud- bredte, men fortrinsvis som svage. I det nordlige Jylland har angrebet været meget svagt. P. Dalgaard, Fjerritslev, skriver således, at der kun har været lidt meldug i byggen. I forsø- gene er det vanskeligt at se forskel på behandlede og ube- handlede parceller. I resten af Jylland er der ligeledes kun set svage angreb. Erik Fredenslund, Kolind, skriver dog, at der har været ret kraftige angreb i sent såede afgrøder på engjord og lignende steder. Angrebet har sådanne steder været kraf- tigt og uden hensyn til sort. Arne Hansen, Odder, skriver, at der, trods moderate angreb i de fleste vårbygmarker, er ble- vet foretaget bekæmpelse i dagene 10.-15. juni. Dette har i juli måned vist sig, at være en god foranstaltning, idet der i mange usprøjtede arealer udviklede sig ret kraftige angreb. Jens Kirkegaard, Brødstrup, skriver, at hvor sprøjtning med meldugmidler ikke blev foretaget, kom der sene og meget kraf- tige angreb af meldug. Der har dog været en udbredt sorts- forskel og nogle sorter er gået helt fri. A. S. Asmussen,

Svendborg, skriver, at modtagelige sorter er kraftigt angrebet. Kurt Rasmussen, Næsby, omtaler svage angreb af meldug i enkelte marker, men at langt de fleste marker også er blevet sprøjtet mod meldug. Fra Sjælland skriver Hans Bertelsen, Nykøbing Sjælland, at der i vårbygmarkerne er set mange varierende angreb, afhængig af både sort og vækstforhold. Generelt har der dog ikke været tale om de helt kraftige angreb. Claus Skov Madsen, Roskilde, omtaler en enkelt mark i Gundsølle, hvor der blev set et ret kraftigt angreb af meldug, helt op på de øverste blade. Der var tale om sorten Europa. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at meldugangrebet i vårbygmarkerne har været helt uden betydning i juli måned. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at der er fundet svage angreb af meldug i første halvdel af juli måned i sorterne Tron, Vega, Gunhild, Aramir, Gula og Jarl.

Goldfodsyge (Gaeumannomyces graminis) har i 1982 været ret udbredt, men dog med svagere angreb end i 1981. Kraftige angreb er der dog set i marker, hvor der har været hvede i flere år. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der i en del hvedemarker med forfrugt byg nu kan ses angreb af goldfodsyge, specielt hvor jordstrukturen ikke har været for god. Erling Madsen, Nykøbing Fl., skriver, at der efter den nedbørsrige periode sidst i juni og først i juli måned kunne konstateres begyndende lyse pletter i vinterhvedemarkerne, efter at vejret var blevet varmt og tørt. Disse lyse pletter må tilskrives angreb af goldfodsyge samt struktur- og jordbundsforhold. I mange tilfælde er de lyse pletter startet på forpløjningerne. På grund af det fortsat tørre vejr skete der her efter en generel afmodning af vinterhveden, sidst i juli. I vårbygmarkerne har goldfodsygeangrebet kun vist sig med svage angreb. Angrebene bedømmes som svagere end i 1981.

Knækkefodsyge (Cercospora herpotrichoides). Angrebene af knækkefodsyge bedømmes landet over som ret moderate i vintersædmarkerne. De tørre vejforhold sidst på vækstsæsonen standsede angrebene noget, men også den ret udbredte sprøjtning har været medvirkende til, at angrebene er holdt lidt i ave. Mette Nygård Pedersen, Mariager, omtaler en del hvedemarker, der er gået kraftigt i leje i de sidste uger af juli, og hvor nedbør og overgødskning har været årsagen. Ved nærmere eftersyn viser planterne da også tegn på knækkefodsygeangreb. Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at forårets voldsomme angreb, hvor der i enkelte marker var op til 80% angrebne planter, blev i almindelighed bekæmpet med sprøjtning i maj måned. Der var dog få der undlod bekæmpelse, og de står nu med smerten: nedknækket hvede, hvilket først er sket i de sidste dage af juli.

I vårsædmarkerne har der i almindelighed kun været ubetydelige angreb af knækkefodsyge.

Nøgen bygbrand (Ustilago nuda) har i visse områder af landet været ret udbredt i vårbygmarkerne. Carl Aage Pedersen, Ålborg, skriver således, at det er meget udbredt og at det ikke er usædvanligt at der kan ses 4-5 angrebne planter pr. m². Nøgenbrand er i år oftest observeret i sorten Nery. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver ligeledes, at angreb af nøgenbrand i byg har været særdeles udbredt og med udbredt sortsforskel. Der har dog også været forskel inden for samme sort. Fra Grindstedegnen skriver Niels Uth ligeledes, at der har været meget nøgenbrand i år. I en enkelt Georgie bygmark blev der konstateret op til 3-4% brandaks, medens angrebet ellers har ligget på $\frac{1}{2}$ -1 $\frac{1}{2}$ %. Svend Aage Hansen, Janderup, skriver, at der i år har været særdeles mange bygmarker med nøgenbrand. Der har i år været en del i sorten Georgie. J. Chr. Madsen, Bramming, skriver, at der aldrig før er set så

mange aks med bygbrand. Der er almindelig utilfredshed hos landmændene. De finder det helt uacceptabelt, at dyrt indkøbt såsæd kan være så stærk inficeret. En effektiv bejdsning vil være stærkt påkrævet i den nuværende situation. A. S. Asmussen, Svendborg, skriver, at sorterne Aramir og Susan synes mest angrebet. I enkelte marker er der omkring $\frac{1}{2}\%$ angrebne planter. Kurt Rasmussen, Næsby, skriver, at der på Nordfyn er set en del nøgen bygbrand og især i sorterne Aramir og Gunhild. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at der både i Nord- og Østsjælland er set en del nøgen bygbrand og i Aramir er set de kraftigste angreb med helt op til 1% af aksene. Der er dog også set nøgen bygbrand i andre sorter f.eks. Zita, Duks, Nery og Nordal. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der kun er tale om svage angreb. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at der i år er set kraftige angreb som må betegnes stærkere end i 1981. I sorten Aramir og nogle partier med Gunhild har det været almindeligt at kunne finde 10-12 brandaks pr. m², hvilket også gælder i fremavlskornet. I forsøgene er fundet ret stærke angreb i sorterne Jonna, Carise, Nery og Nordal.

Gulrust (Puccinia striiformis) er set med ret udbredte angreb i vinterhvedemarkerne. Det er især i sorterne Vuka og Anja angrebet er set, men også marker med sorten Kraka. Den udbredte bekæmpelse i begyndelsen af maj måned, da angrebet udviklede sig, har hæmmet gulrustangrebet meget. Fra flere sider har der dog været utilfredshed med midlet Tilt's effekt, navnlig over for etablerede angreb (K. Jessen, Skive, Mette Nygård Pedersen, Mariager og Erik Fredenslund, Kolind). A. Futtrup, Vejle, skriver, at der i de enkelte vinterhvedemarkere, der ikke er sprøjtet eller hvor der er mister ved sprøjtningen, er set meget kraftige gulrustangreb. Det meste hvede er dog, på Vejleegnen, blevet sprøjtet med Tilt. Olaf Hav-

steen, Ærø, skriver, at der i de vinterhvedemarker, hvor der ikke er udført rustbekæmpelse, blev set en ret hurtig opformering, navnlig i sorten Anja. Fra Odsherred skriver Hans Bertelsen, at gulrustangrebet startede på et ret sent tidspunkt og at angrebet især blev set på sorten Vuka. Angrebet var dog ret diffust og fik ikke den helt store betydning, når bekæmpelse blev sat ind med det samme. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, skriver, at der i Kraka er set svage angreb, men dog pletvis ret kraftigt angreb. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen og Erling Madsen, Nykøbing Fl., at angrebet af gulrust har været ret svagt, men er set i sorterne Anja og Vuka og især hvor der ikke er behandlet rettidigt. Den ret svage udbredelse af angrebene må tilskrives den udbredte anvendelse af egnede svampemidler.

Bygrust (Puccinia hordei) er kun set med enkelte, svage angreb. Fra Ålborg skriver Carl Aage Pedersen, at der enkelte steder er set noget bygrust. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, skriver, at der i Welam-marker kun er set spor af bygrust, medens der på sent udviklede skud er set kraftige angreb. Fra Bornholm skriver Frits Christensen, at angreb af bygrust omkring midten af juli blev fundet med meget stærke angreb i sorterne Mona og Ida. I sorten Inga blev der i forsøg fundet svage angreb af bygrust. Der blev også fundet stærke angreb i sorten Lada og meget kraftige angreb i Carnival.

Hvedens brunpletsyge (Septoria nodorum) har optrådt med ret udbredte angreb i adskillige vinterhvedemarker. R. Munch-Andersen, Odense, skriver, at der i begyndelsen af juli måned, efter regnperioden, blev set en del angreb af brunpletsyge. Det var især i de marker, der ikke tidligere havde været sprøjtet mod denne sygdom.

Byggens skoldpletsyge (Rhynchosporium secalis) har i 1982 ikke været så udbredt som tilfældet var i 1981. Angrebene bedømmes i 1982 som ret moderate.

Byggens bladpletsyge (Dreschlera teres) bredte sig ret kraftigt i adskillige bygmarker umiddelbart efter regnperioden i begyndelsen af juli. Det var udelukkende marker der var sået efter byg, og hvor smitten uden tvivl er kommet fra halmrester. Der blev adskillige steder i landet set tilfælde, hvor man har sået Welam efter Welam med ret kraftige angreb. J. E. Hermansen, Højbakkegaard, skriver således, at der i Welammarker er set ret kraftige angreb af byggens bladplet, og helt op på de øverste blade. V. Smedegaard-Petersen, Landbohøjskolen, skriver, at der igen i år har været udbredte angreb af byggens bladpletsyge, og der har været tale om plet-typen. For landet som helhed er det dog mit indtryk, at angrebene startede 10-14 dage senere end i 1981, idet sygdommen de fleste steder først tog fart i sidste tredjedel af juni, og derefter udviklede sig hastigt gennem første halvdel af juli måned. Omkring d. 15. juli var selv fanebladet i mange bygafgrøder delvis visnet som følge af angreb. Den fremskyndede bladvisning, som følge af bladpletsygeangreb, kan næppe undgå at påvirke kernerstørrelsen og dermed udbyttet i mange marker. Sprøjtning med Tilt har reduceret, men ikke hindret angreb. Flere marker på Randersegnen med sorten Harry var næsten totalt fri for angreb, skønt de var usprøjtede og omgivet af nabo-marker med kraftige angreb. Frits Christensen, Bornholm, omtaler ligeledes ret kraftige angreb af bladpletsyge i sorten Welam. Der blev set noget svagere angreb i sorterne Gunhild, Gula, Tron og Vega.

Byggens sribesyge (Dreschlera graminea) har i 1982 kun optrådt med yderst svage angreb. Der har i år været meget

langt imellem angrebne marker. I disse få marker har der til-
lige kun været meget få angrebne planter.

BÆLGPLANTER

Kransskimmel (Verticillium albo-atrum) har i juli måned kunnet
ses med lidt kraftigere angreb end i de nærmest foregående
år. Der har dog alle steder kun været tale om svage angreb.

Storknoldet knoldbægersvamp (Sclerotinia sclerotiorum). Car-
sten Ulrik Hansen, Ringsted, skriver, at der i en ærtemark er
set et ret kraftigt angreb af knoldbægersvamp.

BEDEROER

Hagl. I første uge af juli var der på Holstebrokannten et kraf-
tigt haglvejr. På begrænsede lokale områder blev set en ret
kraftig haglskade på bederoernes blade. Det så dog ud til, at
roerne overvandt skaderne i løbet af ca. 14 dage, men i enkel-
te tilfælde måtte haglskadeforsikringen dog ind i billedet.

Virusgulsot (Beta virus 4) viste sig i bederoemarkerne omkring
midten af juli måned. Angrebene bedømmes ved udgangen af
juli måned som forholdsvis moderate og kun med ret svage an-
greb. I udgangen af juli måned synes tørken dog, navnlig på
de lettere jorde, at blive et større problem. Svend Eg, Bran-
de, skriver således, at roemarker, der ikke kan vandes, nu
hænger meget med bladene og at de nederste, ældste blade er
helt knastørre.

Rodbrand (Phoma betae, Pythium spp. o.a.) har i juli måned
kun været af ret moderat omfang. Angrebene bedømmes af
langt svagere karakter end i 1981 hvor angrebet blev bedømt

som usædvanlig kraftigt, som det fremgår af tallene fra indberetningerne i de sidste 5 år:

År	Antal indberetninger	Sjældne angreb		Alm. udbr. angreb		
		Intet angreb	heraf stærke	heraf stærke	heraf stærke	
1978	70	42	11	4	47	20
1979	80	25	13	8	62	37
1980	62	57	11	0	32	6
1981	56	18	27	20	55	35
1982	46	46	26	11	28	4

I adskillige egne af landet står bederoerne særdeles godt. K. Jessen, Skive, skriver herom, at de gode vækstforhold sidst i juni og i begyndelsen af juli hjalp godt på de ellers meget rodbrandangrebne marker.

Det er som sædvanlig værst i de marker, hvor bederoer dyrkes for ofte, f.eks. hvert andet år. Jens Kirkegaard, Brædstrup, skriver, at de fleste meget stærkt angrebne bederomarker har etableret sig forbavsende godt efter de særdeles kraftige rodbrandangreb i forsommeren. Meget tyder på, at for kort åremål mellem gentagen bederoedyrkning er den største udløsende faktor, men kalktrang med dårligt såbed til følge, er naturligvis også medvirkende årsag til megen rodbrand. Kaj N. Eriksen, Nykøbing Fl., skriver, at der ikke er set ret meget rodbrand på Lolland Falster. Pletvis forekommer der dog dårlig vækst, men dette skyldes et for lavt reaktionstal i marken.

KÅLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Storknoldet knoldbægersvamp (Sclerotinia sclerotiorum) har i 1982 ikke vist sig i rapsmarkene i samme omfang som i 1981. I enkelte vårrapsmarker er der dog set, som regel kun enkeltstående, angrebne planter. Arne Hansen, Odder, skriver således, at der i slutningen af juli kan ses spredte, angrebne planter i mange vårrapsmarker. Angrebene må dog, indtil videre, vurderes som langt mere moderate end de meget omfattende angreb i 1981. I nogen af de mest udsatte marker er der foretaget bekæmpelse med midlet Ronilan.

Stor skulpesvamp (Alternaria brassicae) er i sommeren 1982 kun konstateret med yderst svage angreb, både i vinter- og vårrapsmarker.

KARTOFLER

Tørke. Svend Eg, Brande, skriver, at enkelte kartoffelmarker, som ikke kan vandes, nu ved udgangen af juli måned er tørret helt ind. Det bliver næppe lønnende at tage dem op.

Kartofler, der har kunnet vandes, står nu særdeles kraftigt og meget lovende.

Bladrullesyge (Solanum virus 14) og Rynkesyge (Solanum virus 2 (Y)) har i juli måned været ret udbredt i kartoffelmarkerne. Angrebene bedømmes dog stort set som forholdsvis moderate.

Sortbensyge (Erwinia cartovora var. atroseptica) har været meget moderat til stede i kartoffelmarkerne. Angrebene har i juli måned stort set været uden større betydning, og der har udelukkende været tale om svage angreb.

Kartoffelskimmel (Phytophthora infestans) har i juli måneds tørre vejr været af ringe omfang. I juli måned blev der set kartoffelskimmel i dagene umiddelbart efter den rigelige nedbør i begyndelsen af juli måned. Der blev dog i det tørre vejr ikke set nogen kraftig opblusning af angrebene. Det første angreb blev, som nævnt i Månedsoversigten fra juni, fundet på Bornholm d. 22. juni. I Karup blev der set et angreb d. 9. juni, medens der d. 12. blev fundet flere angreb i Grindstedområdet samt i Agerbæk. Den 15. blev der set et angreb på Djursland og d. 19. ved Tylstrup. I Kaptah blev der d. 21. set angreb i Hjørring. Den 27. juli blev der set flere aspargesmarker på Lammefjorden angrebet af kartoffelskimmel.

Martin Andersen, Flauenskjold, skriver, at der i Østvendssysse først i slutningen af juli måned blev konstateret svage og meget sporadiske angreb af skimmel. Jørgen Kristensen, Skive, skriver, at kartoffelskimmel begyndte ret tidligt, men på grund af det tørre vejr blev angrebene ikke særlig omfattende. Angrebene er som sædvanlig værst på småarealer, hvor der ikke er foretaget beskyttelsessprøjtninger. H. P. Nielsen, Bjerringbro, skriver således, at der på egnen ikke i juli måned er observeret kartoffelskimmel af betydning, men at alle marker også er blevet sprøjtet 2 gange. Svend Eg, Brande, skriver ligeledes, at der kun ses meget moderate kartoffelskimmelangreb og spredningshastigheden har været meget lille. De fleste avlere har holdt skimmelen i ave ved anvendelse af manebmidlerne. Peder Stendevad, Grindsted, skriver, at skimmelangrebene er gået i ro i tørken, selv der hvor der i begyndelsen af måneden blev konstateret angreb pletvis i marken.

Ole Bagger

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPANTER

=====

KORN OG GRÆS

Havrenematoden (Heterodera avenae) har kun optrådt med små og svage angreb. De fleste steder i landet betegnes angrebene som ubetydelige i 1982. A. Å. Kuhr Laier, Viborg, omtaler en enkelt havremark, stærkt angrebet af havrenematoder.

Rugthripsen (Limothrips denticornis) og Kornthripsen (L. cerealium) har, også i 1982, optrådt med ret udbredte angreb, primært i vintersædmarkerne. De lyse skedeblade var synlige i mange vintersædmarker i juli måned. I enkelte vårbygmarker blev der også set samme skade.

Havrebladlusen (Rhopalosiphum padi) og Kornbladlusen (Sitobion avenae) og Græsbladlusen (Metopolophium dirhodum) har i juli måned været ret udbredt i både vinter- og vårsædmarkerne. I år har der tillige været tale om noget kraftigere angreb end i de nærmest foregående år. Angrebene var dog ikke så kraftige som i 1976, som det fremgår af følgende tal fra indberetningerne i de sidste 8 år:

År	Antal		Sjældne angreb		Alm. udbr. angreb	
	indbe- retn.	Intet angreb		heraf stærke	heraf stærke	
1975	63	35	31	6	34	2
1976	75	5	9	5	86	62
1977	63	11	11	0	78	26
1978	90	6	14	8	80	30
1979	90	21	22	11	57	14
1980	76	46	31	1	23	1
1981	65	14	15	6	71	17
1982	65	3	14	5	83	55

Alt i alt må 1982 betegnes som et bladlusår. Især i vinterhveden skete der en opformering omkring midten af måneden. Der er her primært tale om angreb af kornbladlusen. I havremarkerne har der været ret kraftige angreb, primært af havrebladlusen, og der har her været mange bladlus i toppen. Arne Hansen, Odder, omtaler således omfattende og stærkt tiltagende angreb i byg og hvede gennem hele juli måned. Bekæmpelse i byg 10.-15. juni var næsten overalt tilstrækkeligt. I hvede har det dog ofte været nødvendigt med gentagen bekæmpelse helt frem til 10. juli. Fra Fyn skriver Kurt Rasmussen, Næsby, at der har været stærke angreb af bladlus i hvede og at der i mange tilfælde har været foretaget en for sen bekæmpelse. Det samme har været tilfældet i havre, men også i byg har der været mange bladlus i den sidste måned. Byggen var dog så langt fremme, at bekæmpelse ikke skønnedes at være rentabel. Fra Sjælland og Lolland-Falster, bedømmes angrebene som noget kraftigere end i de øvrige landsdele. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver således, at der har været bladlus i alle bygmarker, dog med lidt varierende angreb. I mange tilfælde kom bekæmpelsen dog sikkert for sent, og man kan nok sætte spørgsmålstegn ved betegnelsen "behovssprøjtning". I vinterhveden kom aksangrebet forholdsvis sent, hvilket kunne gøre det vanskeligt at rådgive om bekæmpelsestidspunktet. Thorkild Nielsen, Svinninge, skriver, at bladlus på byg var meget almindeligt udbredt, men på et relativt sent tidspunkt. Der burde nok have været sprøjtet på et noget tidligere tidspunkt i byggens udvikling. Angrebet af bladlus vil uden tvivl give sig udslag i et mindre udbytte. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver, at bladlus blev set i næsten alle kornmarker i juli måned. I nogen marker var angrebet så stærkt, at nødmodning blev set i slutningen af juli. Fra Lolland-Falster skriver Kaj N. Eriksen, at der i begyndelsen af juli måned var behov for sprøjtning i de fleste vinterhvedemarker. Erling Madsen, Ny-

købing Fl. skriver, at der i vårbyggen skete en kraftig opformering af bladlus først i juli måned. Angrebet var meget stærkt i de marker der, ikke var blevet behandlet med et insekticid ved begyndende angreb. I vinterhveden skete der ligeledes en kraftig opformering først på måneden. Stærkest angreb sås i de marker, hvor der ikke var anvendt et insekticid efter ca. 10. juni. Fra Bornholm omtaler Frits Christensen ligeledes, at de hvedemarker der ikke blev sprøjtet mod bladlus i juni måned, har det været nødvendigt at sprøjte mod bladlus i første halvdel af juli. Flere lidt svagt og sent udviklede vårsædmarker har også været meget stærkt angrebet af bladlus. I flere havremarker ses nu svage angreb af virus sygdommen havrerødsot.

Hvedemyg (Contarinia tritici og Sitodiplosis mosellana) har kun optrådt med svage, ubetydelige angreb i 1982. Claus S. Madsen, Roskilde, skriver dog, at der i en enkelt vinterhvedemark ved Gadstrup blev set en del hvedemyg.

Sadelgalmyggen (Haplodiplosis equestris) har fortrinsvis kun optrådt med svage angreb. Der synes dog at være en tendens til lidt flere, kraftige angreb i de senere år. Thorkild Nielsen, Svinninge, skriver, at der var en enkelt mark på Kalundborgegnen med et meget kraftigt angreb af sadelgalmyggen. Der fandtes mindst 10 larver pr. strå i gennemsnit. De omliggende bygmarker var også angrebet, men i knap så svær grad. Stråene var omkring 8. juli begyndt at knække ned. Der var meget kraftig galledannelse på de nedknækkede strå. Poul Olesen, Holbæk, omtaler ligeledes et enkelt meget kraftigt angreb i det vestlige Odsherred ved Starre Klinte. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver ligeledes om et enkelt tilsyneladende ret afgrænset kraftigt tilfælde af sadelgalmyg ved Vig, hvor der inden for skedeblandet sad op til næsten 20 veludviklede sadel-

galmyglarver. Fra Sydsjælland omtaler Sv. Stanley Hansen, Næstved, ligeledes et enkelt ret kraftigt sadelgalmyngangreb i en vårbygmark.

BÆLGPLANTER

Ærtebladlusen (Acyrtosiphon pisum) har også i juli måned optrådt med ret udbredte angreb i ærtemarker. Mette Nygård Pedersen, Mariager, skriver således, at ærtebladlusen udviklede sig kraftigt i mange ærtemarker i juli måned.

BEDEROER

Bedelus (Aphis fabae) har i juli måned optrådt med ret udbredte og til tider stærke angreb. Ved udgangen af juli måned aftog angrebene dog ret kraftigt. Ved udsendelse af sidste interne bladlusmeddelelse d. 28. juli forekom der bedelus i 76% af de undersøgte bederoemarker, heraf 53% med stærke angreb. Dette var lidt svagere end angrebene i 1981.

Ferskenlus (Myzus persicae) har ligeledes optrådt ret talrigt i bederoemarkerne i juli måned. Ved udgangen af måneden blev der konstateret mange vingede ferskenlus og angrebet begyndte at ebbe ud. Angrebene af ferskenbladlus i bederoer har i juli 1982 været de kraftigste i mange år.

KÁLROER, RAPS O.A. KORSBLOMSTREDE

Kållusen (Brevicoryne brassicae) har i juli måned været meget talrigt til stede også i adskillige rapsmarker. Angrebene af kållus i vårrapsmarkerne forekommer udelukkende som pletvise angreb. Angrebene har også vist sig i Vendsyssel, hvor Martin Andersen, Flauenskjold, skriver, at der i år kan ses angreb af kållus i toppen af vårraps. Det er ellers sjældent, at vi i Vendsyssel ser angreb af kållusen.

Glimmerbøssen (Meligethes aeneus). Erik Fredenslund, Kolind, skriver, at der er set et særdeles voldsomt angreb af glimmerbøssens larver i sent sået vårraps. Hele den øverste blomsteransamling visnede og var fyldt med larver.

Bladribbesnudebillen (Ceutorrhynchus quadridens) er konstateret i flere vårrapsmarker landet over. K. M. Thomassen udtaler således, at der er set angreb af bladribbesnudebillens larver i flere marker på Brønderslevvegnen. Også fra Ærø foreligger omtale af et angreb i en vårrapsmark (O. Havsteen, Ærøskøbing).

Kålmøl (Plutella xylostella) er kun set med svage ubetydelige angreb i modsætning til angrebene i juli 1981.

Kålsommerfugle (Pieris brassicae og P. rapae) har i juli måned været lidt mere talrigt tilstede end i de nærmest foregående år. Angrebene bedømmes dog overalt som forholdsvis svage.

Krusesygegalmyggen (Contarinia nasturtii) har optrådt med ret udbredte, men dog fortrinsvis svage angreb. I enkelte vårrapsmarker kan man se angreb af larverne i form af heksekoste. I vårrapsen betegnes angrebene dog som uden større betydning. Fra Vendsyssel skriver Martin Andersen, Flauen-skjold, ligeledes, at der findes angreb af krusesygegalmyggen i vårrapsen i år, hvilket man ikke hvert år ser på denne egn. Der er dog over alt i vårrapsen kun tale om svage angreb.

Skulpegalmyggen (Dasyneura brassicae) har i vinterrapsen enkelte steder været et stort problem. Carl Aage Pedersen, Ålborg, skriver således, at der i en vinterrapsmark ved Skalborg fandtes omkring 3/4 af skulperne angrebet. Det var en meget dårlig passet vinterrapsmark, og der var kun sprøjtet

en gang mod skadedyr. Fra Viborgeggen skriver A. Å. Kuhr Laier ligeledes, at der i vinterrapsen har været stærke angreb. Hans Bertelsen, Nykøbing Sj., skriver, at der i vinterrapsen trods bekæmpelse i rigeligt omfang, alligevel er set angreb i ikke ubetydeligt omfang.

I vårrapsmarker bedømmes angrebet som svagt og ubetydeligt de fleste steder i landet.

Den lille kålflue (Delia brassicae). Angrebet af den lille kålflues larver har i juli måned været meget moderat i kålroemarkerne. I rapsmarkerne bedømmes angrebene adskillige steder som almindeligt udbredt, men først fortrinsvis som svage. Alt i alt betegnes angrebet af kålfluelarver i vårrapsen som ret udbredt, men dog fortrinsvis med svage angreb.

KARTOFLER

Kartoffelnematoden (Heterodera rostochiensis) er i juli 1982 set med lidt mere udbredte angreb, men dog fortrinsvis svage. Der er i de fleste tilfælde tale om angreb i haver, hvor kartofler dyrkes for ofte. I haver bør der anvendes flere nematoderesistente kartoffelsorter for at mindske skadedyrets udbredelse.

Coloradobillen (Leptinotarsa decemlineata). Ved Statens Plante-tilsyn er man i juli måned blevet bekendt med fund af coloradobiller og eller larver på 4 lokaliteter. Den 2. juli fandtes en død bille ved Dueodde på Bornholm. Den 13. juli fandtes ca. 80 biller i Sønderjylland ved Ll. Jyndeved, og d. 14. i nærheden af ovenstående findesteder ca. 10 larver, æghobe og pupper samt 2 sommerbiller. Den 22. juli fandtes 5 larver i en kartoffelmark ved Ravsted nær Bylderup Bov i Sønderjylland.

GULERØDDER

Gulerodsfluen (Psila rosae). Jørgen Kristensen, Skive, skriver, at der ses angreb, men kun i haver hvor der ikke bliver sprøjtet.

Ole Bagger

SYGDOMME OG SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPANTER

=====

Fysiogene sygdomme. På grund af de meget høje temperaturer er der opstået en del svidninger i væksthuskulturer. Skaderne skyldes i nogle tilfælde, at det ikke har været muligt at holde temperaturerne nede under mørklægningsgardinerne. I andre tilfælde har det vist sig, at nogle kulturer er mere følsomme over for bekæmpelsesmidler end det var kendt i forvejen. Så bekæmpelsesmidler, der tidligere har været anvendt uden problemer, nu giver sprøjteskade under de specielle forhold. Andre skader skyldes tilsyneladende forgiftninger med mikronæringsstoffer, specielt Bor. Dette er antagelig sket på grund af en ualmindelig stor optagelse under de ekstraordinære dyrkningsforhold.

Kålskimmel (*Peronospora brassicae*). I månedens slutning er der fundet angreb af kålskimmel på de ældre blade af de forskellige kålarter. Almindeligvis ses angreb af kålskimmel kun i småplanter om foråret, hvor temperaturen er lavere og dermed nærmere optimum for kålskimmelen. Muligvis er det de kølige nætter med høj luftfugtighed, der har betinget svampens muligheder for at etablere sig.

Rosenmeldug (*Sphaerotheca pannosa*) har bredt sig stærkt i rosenkulturerne, og har i enkelte tilfælde givet anledning til mistanke om et angreb af rosenskimmel ved at angribe bladundersiden uden, at der forekom nævneværdige angreb på bladoversiden.

Gråskimmel (*Botrytis cinerea*) optrådte med meget stærke angreb i jordbær. Det gjaldt både i privathavebruget og i den erhvervsmæssige avl. Det var forventet efter blomstringen, at

udbyttet skulle ligge over gennemsnitsudbyttet for de senere år, men med den megen regn i begyndelsen af måneden ændredes udsigterne drastisk, så udbyttet, især for Sengana, blev under normalen. Angrebene gik delvis i stå med omslaget til meget varmt og tørt vejr i de sidste 2/3 af måneden, hvor vanding af jordbærarealerne snart blev aktuel.

Fusariose (Fusarium oxysporum) i Freesia har været udbredt i mange freesiakulturer, da temperaturforholdene ikke har været særlig gode for denne kultur. Angrebene har i nogle tilfælde været ødelæggende for planterne.

Bladlus (Aphididae). Næsten uanset hvilken kultur der nævnes, har der i måneden været meget store problemer med bladlus. Det varme, relativt tørre vejr har betinget en meget kraftig opformering af dem. Et af de steder, hvor problemet særlig har gjort sig gældende er kål, hvor kållusen (Brevicoryne brassicae) har fremkaldt de karakteristiske misdannelser i bladene.

Rodlus (Pemphigue sp.) er efterhånden almindelig i flere kulturer, det gælder således salat og gulerødder. Betydningen af angreb af rodlusen angives meget forskelligt. Ved svage angreb i salat regnes der med, at kulturen af de angrebne planter forlænges med ca. 14 dage. medens stærkere angreb kan være ødelæggende for dyrkning af salat. For gulerødder foreligger der ingen oplysninger om betydningen for udbyttet, medens det er kendt, at stærkt angrebne rødder har en nedsat holdbarhed. Efter litteraturen er rodlus værtskiftende med pil og poppel, men efter erfaringer, hvor følsomme kulturer dyrkes, er der visse forhold, der tyder på, at rodlusen under særlige betingelser kan fortsætte udviklingen uden at skulle være tvunget til et værtskifte.

Glimmerbøsser (Meligethes aeneus) har forvoldt store skader i blomkål, hvor de voksne biller forgriber sig på blomkålshovedet, ved at æde eller raspe af hovedets overflade, hvorved det bliver ødelagt, bl.a. kan blødrådbakterier vinde indpas. I mange egne af landet forekommer ligeledes skader af glimmerbøsser. Idet billerne angriber mange blomstrende planter. I nogle kystegne regner man med, at angrebene står i forbindelse med en udvidet rapsdyrkning, og at insekterne, efter afblomstringen af rapsen søger til nye egne, men standses af havet, og derfor går til angreb på alle blomstrende planter med fuldstændig ødelæggelse til følge.

Lars A. Hobolth

